

Conceptraadsvoorstel

(aangepast na raadsledenconferentie 10 november 2014)

Voorstel voor een gezamenlijk proces van onderzoek en afweging inzake de bestuurlijke toekomst van de gemeenten in de Hoeksche Waard

Voorstel/Gevraagde beslissing:

1. Instemmen met het naar aanleiding van de openbare raadsledenconferentie van 10 november 2014 aangepaste voorstel voor een gezamenlijk proces van onderzoek en afweging inzake de bestuurlijke toekomst van de gemeenten in de Hoeksche Waard.
2. Vanuit het uitgangspunt dat het eigenaarschap van het gehele proces bij de gemeenteraden ligt, instemmen met het instellen van een stuurgroep, waarin alle fracties van de Hoeksche Waardse raden (democratisch gelegitimeerd) zijn vertegenwoordigd.
3. Instemmen met het voorstel van de burgemeesters over hun rol in het proces.
4. Het regionaal resterende ERS-budget van € 20.000 niet aan de vijf gemeenten te laten uitkeren, maar nu bestemmen als startkapitaal voor het proces van onderzoek en afweging inzake de bestuurlijke toekomst van de gemeenten in de Hoeksche Waard.

Inhoud

Aanleiding

In 2013 heeft de evaluatie van de regionale samenwerking (ERS) in de Hoeksche Waard plaatsgevonden. In december hebben de vijf gemeenteraden zich uitgesproken over de toekomst met elkaar. Toen bleek dat er verschil van opvatting bestond over het eindbeeld. Duidelijk was wel dat elke gemeente de huidige samenwerkingsvorm onvoldoende vond en dat met elkaar gezocht moet worden naar een nieuwe bestuurlijke toekomst. De vijf burgemeesters hebben daarom de aanzet gegeven voor het vervolg. Dit voorstel voor een gezamenlijk proces van Onderzoek en afweging inzake de Bestuurlijke Toekomst van de gemeenten in de Hoeksche Waard (hierna OBТ) is voor bespreking en besluitvorming aan de gemeenteraden aangeboden. Het is nu aan de raden om aan te geven welke stap verder gemaakt zal worden en of het startsein wordt gegeven voor de eerder benoemde onderzoeken.

Ter oriëntatie op de besluitvorming in de gemeenteraden is het procesvoorstel OBТ op 29 september jl. besproken in een vergadering van het Raadsledenoverleg Hoeksche Waard. Het conceptverslag van die vergadering is bijgevoegd. Daar bleek een breed draagvlak te bestaan om er een informeel positief advies aan de raden over te geven. Tijdens deze bijeenkomst kwamen twee oproepen naar voren. Ten eerste werd aan de fracties verzocht niet terug te vallen in de 'oude' herindeling-samenwerkingsdiscussie, maar met open vizier de onderzoeken in te gaan. In de tweede plaats is aandacht gevraagd voor het goed onderbrengen van de uiteindelijke conclusies en besluiten naar aanleiding van de resultaten van de onderzoeken. Daarnaast bleek er behoefte om enkele onderwerpen uit het procesvoorstel nader als gemeenteraden met elkaar te verkennen.

Daartoe is op 10 november jl. een openbare raadsledenconferentie gehouden. Hierin zijn met name drie onderwerpen besproken: het eigenaarschap van de raden, de voorgestelde pilot versterkte regionale samenwerking met doorzettingsmacht en het commitment aan het eindresultaat bij de besluitvorming. De conclusies van de conferentie zijn als bijlage bijgevoegd. De resultaten van de raadsledenconferentie zijn verwerkt in het thans voorliggende procesvoorstel.

Hoofdpijnen procesvoorstel

1. Het procesvoorstel heeft als dragende gedachte dat het een gezamenlijk belang is voor de gemeenten in de Hoeksche Waard om – in het verlengde van het vorig jaar doorlopen traject van de evaluatie van de regionale samenwerking – stappen te zetten in de vormgeving van de bestuurlijke toekomst van de Hoeksche Waard. Omdat alle gemeenten hebben uitgesproken dat die toekomst – hoe dan ook – gezamenlijk moet worden vorm gegeven, moeten ook die stappen gezamenlijk worden genomen.
2. Kerngedachte is tevens dat het, gegeven de huidige verschillen in opvatting over het eindbeeld in de bestuurlijke toekomst, noodzakelijk is om bij de te nemen stappen op dit moment ruimte aan elkaar te blijven bieden in de dialoog en tegelijk in de sfeer van onderzoek en afweging meerdere mogelijke eindbeelden te betrekken.

3. Het procesvoorstel geeft aan dat de vijf gemeenten gezamenlijk zowel onderzoek naar effecten van herindeling zullen doen als onderzoek naar effecten van versterkte samenwerking met doorzettingsmacht. Globaal wordt aangeduid wat deze onderzoeken zouden kunnen inhouden.
4. In het procesvoorstel wordt aangegeven dat het voor een gezamenlijke eindafweging over de bestuurlijke toekomst noodzakelijk is dat parallel aan de onderzoeken een nadere analyse van en dialoog over onderliggende belangen en motieven bij de bestuurlijke toekomst plaatsvindt.

Als bijlagen bij het procesvoorstel treft u een eerste aanzet aan voor operationalisering van de onderzoeksthema's uit het procesvoorstel (bijlage 1) en een indicatief en globaal stappenplan voor de uitvoering van het proces voor de periode tussen september 2014 en eind 2015 (bijlage 2). Benadrukt wordt dat beide echt beschouwd moeten worden als een eerste aanzet. In het vervolgtraject zullen deze zaken nog nader moeten worden bepaald en uitgewerkt.

Rol burgemeesters in het proces

Tijdens de raadsledenconferentie van 10 november jl. is aandacht gevraagd voor de rol van de burgemeesters in het proces. In bijgevoegde notitie stellen de burgemeesters voor om als adviseur in de stuurgroep te participeren. Voorgesteld wordt om hiermee in te stemmen.

Benodigd budget

In het begin 2014 aan de raden aangeboden verantwoordingsdocument ERS is aangegeven dat na definitieve provinciale subsidietoekenning bezien zou worden of het dan eventuele resterende ERS-budget aan de gemeenten kan worden teruggestort. Dit overgebleven budget bedraagt € 20.000. Voorgesteld wordt dit bedrag niet aan de gemeenten te laten uitkeren maar nu te bestemmen als startkapitaal voor het OBT-proces. Op het moment dat meer duidelijkheid bestaat over de nadere uitwerking zal u (aan de hand van concrete offerte-aanvragen) een uitgewerkt financieel voorstel worden voorgelegd. Overigens heeft de provincie Zuid-Holland de gemeenten al gewezen op concrete subsidiemogelijkheden. Deze zullen hier uiteraard bij worden betrokken.

Ter inzage liggende stukken

- Voorstel voor een gezamenlijk proces van onderzoek en afweging inzake de bestuurlijke toekomst van de gemeenten in de Hoeksche Waard (aangepast naar aanleiding van de raadsledenconferentie van 10 november 2014)
- Conceptverslag vergadering Raadsledenoverleg Hoeksche Waard 29 september 2014
- Conclusies openbare Raadsledenconferentie onderzoek bestuurlijke toekomst gemeenten Hoeksche Waard 10 november 2014
- Notitie over de rol van de burgemeesters in het proces

Het presidium van de raad van.....

de griffier

de voorzitter

VOORSTEL VOOR EEN GEZAMENLIJK PROCES VAN ONDERZOEK EN AFWEGING INZAKE DE BESTUURLIJKE TOEKOMST VAN DE GEMEENTEN IN DE HOEKSCHE WAARD
(aangepast naar aanleiding van raadsledenconferentie van 10 november 2014)

Inleiding

In 2013 heeft de Evaluatie van de Samenwerking in de Hoeksche Waard plaatsgevonden. Aan de hand hiervan hebben de vijf gemeenten een standpunt bepaald. Er is overeenstemming over dat:

1. de huidige samenwerking tussen de vijf gemeenten in SOHW-verband niet meer geheel voldoet en niet toereikend is voor de toekomst en er dus dringend doorontwikkeling nodig is;
2. verdere stappen in de ontwikkeling van de bestuurlijke organisatie met vijf gemeenten moeten worden gezet (ongedeelde Hoeksche Waard);
3. de gemeenten in de Hoeksche Waard zelf regie moeten hebben op de ontwikkeling van de bestuurlijke toekomst.

Tussen de vijf gemeenten is er verschil van opvatting over het gewenste eindbeeld van de bestuurlijke toekomst van de gemeenten. Dit verschil in standpunten leidt er op dit moment toe dat noodzakelijke doorontwikkeling van de bestuurlijke organisatie niet kan worden opgepakt. Dit verschil leidt er ook toe dat geen enkel van door de gemeenten ingenomen standpunten omtrent de bestuurlijke toekomst kan worden uitgevoerd, omdat de daarvoor benodigde medewerking van alle andere gemeenten in het gebied ontbreekt.

In de vijf gemeenten zijn ook standpunten ingenomen inzake het uitvoeren van nader onderzoek omtrent de bestuurlijke toekomst. Uitvoering van deze onderzoeken kan ertoe bijdragen dat een patstelling over de bestuurlijke toekomst wordt voorkomen of wordt doorbroken. Daarvoor is het dan wel essentieel dat deze onderzoeken plaatsvinden binnen een gezamenlijk (vervolg)proces van onderzoek en afweging naar de bestuurlijke toekomst van de gemeenten in de Hoeksche Waard. En het is ook essentieel dat er in dat proces ruimte wordt gezocht en geboden door de gemeenten om te zo mogelijk uiteindelijk te komen tot een gezamenlijk standpunt daarover, hoe lastig dat op dit moment ook lijkt.

In dit voorstel worden de contouren van zo'n gezamenlijk proces van onderzoek geschetst. Het is nadrukkelijk de bedoeling dat deze contouren en de invulling daarvan door de vijf gemeenten worden bepaald. Dit voorstel is een aanzet met de volgende elementen:

- A. De doelstellingen van het te voeren gezamenlijk proces van onderzoek en afweging
- B. Het belang van onderzoek en dialoog in een simultaan proces
- C. De inhoudelijke onderzoeksthema's
- D. Belangrijke procesaspecten
- E. Besluitvormingstraject: commitment aan het eindresultaat

Als bijlagen zijn opgenomen een eerste aanzet tot uitwerking van de onderzoeksthema's en een indicatief en globaal stappenplan voor het proces van onderzoek en afweging. Benadrukt wordt dat beide echt beschouwd moeten worden als een eerste aanzet. In het vervolgtraject zullen deze zaken nog nader moeten worden bepaald en uitgewerkt.

A. Doelstellingen gezamenlijk proces van onderzoek en afweging

Het proces van onderzoek en afweging heeft als doelstelling voor de individuele gemeenten (mogelijk verschillend per gemeente):

- het onderbouwen van een (nadere) afweging van de eerder gemaakte principekeuze voor herindeling of samenwerking;

- het onderbouwen en bepalen van uitgangspunten en kaders voor de invulling van reeds gemaakte principe-keuzen voor samenwerking of herindeling (“hoe-vraag”);
- het verifiëren van de gemaakte principe-keuze voor herindeling of samenwerking.

Het onderbrengen van de onderzoeksvragen en -doelen van de verschillende gemeenten binnen een gezamenlijk proces betekent dat er ruimte moet worden geboden voor verschillende typen thema's en vragen. Aan de hand van de resultaten van het onderzoek zal iedere gemeente eigen afwegingen moeten maken.

Meerwaarde van de gezamenlijke aanpak is dat er in alle gemeenten een open, transparant en gedeeld beeld kan ontstaan over de onderzoeksresultaten. Dus een gezamenlijke en gedeelde kennis- en informatiebasis.

Meerwaarde zit ook in het feit dat de resultaten voor alle gemeenten op hetzelfde moment en op dezelfde wijze worden opgeleverd en dat de behandeling en vervolgens besluitvorming procesmatig goed op elkaar kan worden afgestemd.

Het gezamenlijk proces van onderzoek en afweging heeft dus als primaire doelstelling om de gemeenteraden de juiste informatie en inzichten te verschaffen die nodig zijn om te komen tot verdere besluitvorming over de bestuurlijke toekomst. Realisatie van deze doelstelling heeft echter alleen echt meerwaarde als daarmee ook de huidige situatie van impasse wordt doorbroken. Daarom wordt ook als doelstelling van het gezamenlijk proces geformuleerd dat dit moet leiden tot een door alle vijf gemeenten gedragen gemeenschappelijk standpunt over de bestuurlijke toekomst van de gemeenten in de Hoeksche Waard.

B. Onderzoek en dialoog in een simultaan proces

Om de doelstelling van een gezamenlijk gedragen standpunt te kunnen bereiken is onderzoek alleen ontoereikend. Het gaat om een afweging die op basis van overleg en dialoog en wellicht onderhandeling tot stand zal komen. Onderzoek zal hier materiaal voor aandragen, maar de gemeenten zullen elkaar vooral moeten “zoeken en vinden” om tot een gezamenlijk standpunt te komen.

In het gezamenlijk proces van onderzoek en afweging moet ruimte gemaakt worden voor open gesprek en dialoog en er moet bereidheid zijn bij alle betrokkenen om daar in te investeren. De inzet is om elkaar zo goed mogelijk te gaan begrijpen in de aan die standpunten ten grondslag liggende drijfveren en belangen. Aan de hand daarvan kan bepaald worden of er een gezamenlijk standpunt te ontwikkelen is, dat in voldoende mate recht kan doen aan die drijfveren en belangen.

Als dat écht niet mogelijk blijkt, betekent het dat voor de verdere ontwikkeling van de bestuurlijke toekomst niet voldaan kan worden aan een of meer van de drie door de vijf gemeenten gedeelde uitgangspunten zoals aan het begin van dit procesvoorstel benoemd (doorontwikkeling nodig, ongedeelde Hoeksche Waard, regie in eigen hand).

C. De inhoudelijke onderzoeksthema's

In het proces van onderzoek en afweging gaat het om drie onderzoeksthema's:

- Onderzoek naar effecten van herindeling
- Onderzoek naar effecten van versterkte samenwerking met doorzettingsmacht
- Onderzoek naar belangen en drijfveren

Deze thema's worden hieronder toegelicht.

Onderzoek naar effecten van herindeling

In de besluitvorming in drie gemeenteraden naar aanleiding van de evaluatie 2013 zijn de volgende onderzoekselementen rond herindeling benoemd:

- Effecten voor de inwoners en maatschappelijke organisaties/ondernemers
- Hoe lokaal maatwerk te organiseren
- Nabijheid van inwoners tot het bestuur en draagvlak
- Financiële effecten
- Effecten voor de ambtelijke organisaties

Deze elementen zijn nog erg algemeen en vragen verdere operationalisering en uitwerking.

Onderzoek naar effecten van versterkte samenwerking met doorzettingsmacht¹

Om een besluit te kunnen nemen over een toekomstige mogelijkheid van versterkte samenwerking met doorzettingsmacht zal onderzocht worden welke (positieve en negatieve) ervaringen met versterkte regionale samenwerking met doorzettingsmacht elders in den lande zijn opgedaan. Bij het onderzoek wordt ook betrokken het mogelijke effect op de ambtelijke organisaties. De resultaten van dit onderzoek zullen worden meegenomen in de eindafwegingen voor een besluit ten aanzien van de bestuurlijke toekomst.

Belangenonderzoek

Naast effectenonderzoek wordt in het gezamenlijk proces ook onderzoek gedaan naar onderliggende belangen en drijfveren bij de vormgeving van de bestuurlijke toekomst van de gemeenten. In deze onderzoekslijn worden per gemeente (met daarbinnen aandacht voor de politieke, bestuurlijke en ambtelijke dimensie) de belangen zichtbaar gemaakt die onderliggend zijn aan de standpunten en ideeën over de bestuurlijke toekomst.

Vervolgens wordt op basis hiervan een optimum gezocht. Belangenonderzoek vraagt een open mind en houding in een dialoogsetting (met goede voorbereiding en begeleiding).

In bijlage I is een eerste aanzet opgesteld van de uitwerking van deze onderzoeksthema's.

D. Belangrijke procesaspecten

Om met dit proces van onderzoek en afweging tot een succes te komen is naast de inhoud, de inrichting van het proces cruciaal in het vergroten van de slagingskans.

- Eigenaar- en opdrachtgeverschap van het gehele proces liggen bij de gemeenteraden. Hiertoe wordt een stuurgroep ingesteld, waarin alle fracties van de Hoeksche Waardse raden (democratisch gelegitimeerd) zijn vertegenwoordigd. De stuurgroep geeft gezamenlijk sturing en richting aan het proces;
- Teneinde onafhankelijkheid in de sturing van het proces van onderzoek en afweging te borgen heeft de stuurgroep een onafhankelijk (externe) voorzitter;
- De stuurgroep zal in zijn eerste vergadering o.a. stilstaan bij taken en bevoegdheden, werkwijze en vergaderfrequentie;
- De stuurgroep kan besluiten om voor bepaalde (deel)processen uit zijn midden een of meerdere subgroepen in te stellen;
- De vijf burgemeesters zullen de stuurgroep nog adviseren over de positie van de burgemeesters in het proces;
- De stuurgroep wordt ondersteund door een adequaat toegeruste projectgroep, waarin in ieder geval een vertegenwoordiging van de griffiers en gemeentesecretarissen en een projectsecretaris zitting zullen hebben;
- Gekozen wordt voor een projectaanpak met duidelijke stappen, tijdpad en deliverables, onder heldere aansturing. Discussie kan dan gaan over inhoud en argumenten en niet over het proces. Voor het totaal van zo'n proces moet uitgegaan worden van ca. een jaar doorlooptijd (incl. besluitvorming), mede gezien het grote belang van tussentijds overleg en dialoog en een gezamenlijke aanpak (zie bijlage II voor een indicatief stappenplan).

E. Besluitvormingstraject: commitment aan het eindresultaat

Hierboven is reeds aangegeven dat het gezamenlijk proces van onderzoek en afweging als primaire doelstelling heeft om de gemeenteraden de juiste informatie en inzichten te verschaffen die nodig zijn om te komen tot verdere besluitvorming over de bestuurlijke toekomst. Realisatie van deze doelstelling heeft echter alleen echt meerwaarde als daarmee ook de huidige situatie van impasse wordt voorkomen. Daarom wordt ook als doelstelling van het gezamenlijk proces geformuleerd dat dit moet leiden tot een door alle vijf gemeenten gedragen gemeenschappelijk standpunt over de bestuurlijke toekomst van de gemeenten in de Hoeksche Waard. Tijdens de openbare

¹ Binnen het dagelijks bestuur van het Samenwerkingsorgaan Hoeksche Waard is op 22 mei 2014 overeenstemming bereikt over een plan van aanpak voor de verbetering van de regionale samenwerking die -los van de verdere standpuntbepaling over de bestuurlijke toekomst- noodzakelijk is voor de komende periode. Dit wordt binnen de kaders van de gemeenschappelijke regeling SOHW uitgewerkt.

raadsledenconferentie van 10 november jl. hebben de aanwezige raadsleden hierover het volgende naar elkaar uitgesproken:

- De uiteindelijke besluitvorming over de bestuurlijke toekomst is aan de vijf gemeenteraden;
- De stuurgroep is opdrachtgever: dus mag ervan uit worden gegaan dat het onderzoek op een goede wijze antwoord geeft op de door de stuurgroep/raden zelf geformuleerde onderzoeksvragen;
- De stuurgroep toetst of de onderzoeksvragen afdoende zijn beantwoord; de stuurgroep doet dit op basis van ratio, waarbij politieke opvattingen buiten beschouwing worden gelaten (professionele oordeelsvorming);
- De stuurgroepleden hebben de inspanningsverplichting om het in de stuurgroep eens te worden over het advies inzake de bestuurlijke toekomst dat op basis van de onderzoeken aan de raden wordt voorgelegd (maar besluiten daar niet over);
- Als het de stuurgroep lukt om een eensluidend advies inzake de bestuurlijke toekomst aan de raden aan te bieden, zou het vreemd zijn als de raden hiervan afwijken. Als dat advies (op onderdelen) politiek onwelgevallig is, dan is dat maar zo.

Tot slot

Een coöperatieve houding en (voorbeeld)gedrag bepalen voor een belangrijk gedeelte het succes van dit proces van onderzoek en afweging. Gedragsafspraken als “stel elkaar niet voor verrassingen”, “breng elkaar niet in dwang-/verliessituaties”, “praat niet over maar met elkaar” zijn elementair en dienen door de bestuurlijke en ambtelijke leiding voortdurend bewaakt en uitgedragen te worden.

BIJLAGE 1

EERSTE AANZET OPERATIONALISERING ONDERZOEKSTHEMA'S

Onderwerp	Mogelijke aanpak
Effecten herindeling op dienstverlening	<ul style="list-style-type: none"> - Inventarisatie mogelijke dienstverleningsmodellen (gericht op meerkernige landelijke gemeenten) - Analyse beleving inwoners van de dienstverlening, organisatie en kosten mogelijke dienstverleningsmodellen - Formuleren varianten, uitgangspunten en randvoorwaarden voor dienstverleningsmodel in eventueel te vormen nieuwe gemeente
Financiële effecten herindeling - Financiële positie - Uitgavenpatronen - Lastendruk	<ul style="list-style-type: none"> - Uitvoering boekenonderzoek met externe toets (diepgang nader te bepalen). Eventueel toepassing herindelingsscan (Min.BZK/prov. ZH). - Scenario's lastendruk en uitgavenpatronen ontwikkelen ten behoeve van inschatting financiële positie eventuele nieuwe gemeente - Verschillen financiële positie benoemen en verkennen risico's en kansen voor "schoon over" voor iedere individuele gemeente
Participatie en verbinding bestuur-burgers Lokaal maatwerk in uitvoering	<ul style="list-style-type: none"> - Inventarisatie mogelijke modellen en ervaringen met participatie (zowel binnen het gebied als in andere gemeenten) - Bij inventarisatie zowel aandacht voor formele (vertegenwoordigende) modellen als meer informele (netwerkachtige) toepassingen en invullingen van participatie - Reflectie (eventueel samen met stakeholders) op verwachtingen van ontwikkelingen rol lokale overheid op termijn (nieuw "contract" gemeente en samenleving) - Formuleren gezamenlijke uitgangspunten en randvoorwaarden voor participatie en eventueel voorkeursmodellen voor toekomst
Draagvlak fusie burgers/samenleving	Bij dit onderwerp geven de gemeenteraden zelf richting aan de wijze van onderzoek. Ten behoeve daarvan worden modellen en ideeën aangereikt op basis van ervaringen elders. Gestreefd wordt naar een regiobrede aanpak door de gemeenteraden. Het beleidskader herindeling (BZK) geeft richtlijnen voor het proces.
Doorzettingsmacht bij samenwerking	<ul style="list-style-type: none"> - Inventariserend onderzoek naar ervaringen en modellen met betrekking tot governance (met name de rollen van gemeenteraden) in andere samenwerkingsverbanden
Onderzoek belangen en drijfveren bij bestuurlijke toekomst	<ul style="list-style-type: none"> - Opstellen (per gemeente) van overzicht van belangen, motieven en drijfveren voor de bestuurlijke toekomst (interviews) - Inbrengen inventarisatie in gemeenschappelijke dialoogbijeenkomsten (extern begeleid) - Opstellen eindrapportage met scenario's voor bestuurlijke toekomst op basis van optimalisering belangen vijf gemeenten ("arrangement")

BIJLAGE 2

INDICATIEF EN GLOBAAL STAPPENPLAN PROCES VAN ONDERZOEK EN AFWEGING

Wanneer	Wat
VOORBEREIDINGSFASE (SEPTEMBER 2014 - JANUARI 2015)	
<i>September 2014</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Bespreking procesvoorstel in colleges - Bespreking procesvoorstel in ROHW 29 september 2014
<i>Oktober/november 2014</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Verwerking reacties colleges en ROHW - Raadsledenconferentie 10 november 2014 - Verwerking reacties
<i>December 2014 / januari 2015</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Bespreking en besluitvorming aangepast procesvoorstel gemeenteraden - Opbouw projectorganisatie (bestuurlijk/ambtelijk) - Formulering onderzoeksvragen - Voorbereiding onderzoeksproces/uitvraag - Uitvraag bureaus (waar nodig) en selectie - Start uitvoering onderzoeken
ONDERZOEKSFASE (JANUARI – JULI 2015)	
<i>Januari -maart 2015</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Opstelling belangenkaart (inventarisatie) gemeenten Hoeksche Waard en toetsing (stuurgroep, colleges, ROHW) - uitvoering onderzoeken
<i>April/Mei 2015</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Oplevering eerste resultaten onderzoeken - Bespreking belangenkaart in gemeenschappelijke radenbijkomst. Optimalisatiemogelijkheden.
<i>Juni/juli 2015</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Eerste reflectie resultaten onderzoeken per gemeente - Eventueel opdracht aanvullend/verdiepend onderzoek - Voorbereiding optimaal belangenarrangement Hoeksche Waard bestuurlijke organisatie ter bespreking (eventueel met varianten)
BESLUITVORMINGSFASE (VANAF SEPTEMBER 2015 – eind 2015)	
<ul style="list-style-type: none"> - Oplevering resultaten onderzoeksthema's - Dialoog en besluitvorming over resultaten onderzoeken <p>Doorlooptijd en inrichting van deze fase wordt medio 2015 bepaald.</p>	

RAADSLEDENOVERLEG HOEKSCHE WAARD

Verslag van de vergadering van het Raadsledenoverleg Hoeksche Waard van **29 september 2014** in De Vijf Schelpen te Mijnsheerenland.

Aanwezig	De heer A.J. Borgdorff (voorzitter), de heer M.J.W. Tobear (griffier), de heer J.M. Dank (PvdA, Binnenmaas), de heer P.D. van Loo (CDA, Binnenmaas), de heer H.E. Steen (ChristenUnie, Binnenmaas), de heer J. van Helden (SGP, Binnenmaas, vervangt de heer A.D. van der Wulp), de heer J.A.M. Nieland (GBBM Binnenmaas), de heer J. Oudemans (SGP, Cromstrijen), de heer D.L. Polderdijk (Cromstrijen '98), mevrouw M. den Tuinder-van Meteren (D66, Cromstrijen), de heer P. van der Meer (CDA, Cromstrijen), mevrouw M.C.M. Boorsma-Ruitenbergh (VVD, Korendijk), de heer J. Stelpstra (PvdA, Korendijk), mevrouw K.H. Vorthoren (CDA, Korendijk), mevrouw A.M.E. van Hulst-Sundermeijer (GB Korendijk), mevrouw E.L.S. van Wetten (D66, Korendijk), de heer J.K. Matze (SGP Korendijk, vervangt de heer A. van der Linden), de heer I.K. Mahadew (PvdA, Oud-Beijerland), de heer M.R.R.S. Pahladsingh (D66, Oud-Beijerland), mevrouw A.F. Vervelde-Tuk (SGP-ChristenUnie, Oud-Beijerland), de heer J.W.J. Sintmaartensdijk (CDA Oud-Beijerland), de heer L.M. Bouman (GroenLinks, Strijen), de heer A.P. de Man (VVD, Strijen), mevrouw P. Rijdsdijk-Mudde (Strijens Belang), de heer A. Steenberg (CDA, Strijen), de heer A.P. van Steenselen (ChristenUnie/SGP, Strijen), raadsleden.
Afwezig	De heer L.V.M. Niemantsverdriet (VVD, Binnenmaas), de heer L.P. Kerpel (D66, Binnenmaas), de heer A.D. van der Wulp (SGP, Binnenmaas), de heer R.S. Heij (VVD, Cromstrijen), de heer P.C. Penning (PvdA, Cromstrijen), de heer C. aan de Wiel (GroenLinks, Korendijk), de heer A. van der Linden (SGP, Korendijk), de heer W. de Jonge (BINT, Oud-Beijerland), mevrouw S. Hol (GroenLinks, Oud-Beijerland), mevrouw C. Verbaas (VVD, Oud-Beijerland), de heer J.A.M. Lagendijk (PvdA, Strijen).
Mede aanwezig	de heer A.J. Moerkerke (voorzitter gezamenlijk college overleg Hoeksche Waard), de heer G.J. Metselaar (regiosecretaris), de heer M.A. Bourdreux (griffier Strijen), de heer T. Teijema (griffier Cromstrijen).
Verslag	Mevrouw W. de Gruijter

1. Opening en vaststelling agenda

De voorzitter opent de vergadering om 20.00 uur en heet de aanwezigen welkom. De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

2. Vaststellen verslag 17 september 2014

Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

3. Spreekrecht burgers

Van het spreekrecht wordt geen gebruik gemaakt.

4. Rondvraag

Van de rondvraag wordt geen gebruik gemaakt.

5. Procesvoorstel onderzoek en afweging bestuurlijke toekomst Hoeksche Waard

Voorafgaand aan de bespreking refereert de voorzitter aan de in de vorige vergadering gedane oproep van de heer Steen. Spreker pleit ervoor om niet zozeer de voor en tegens uit te wisselen maar met elkaar de dialoog aan te gaan over hoe een en ander verder opgepakt moet worden. Dit mede gezien de gebleken brede consensus binnen de Hoeksche Waard betreffende voortgang van de samenwerking.

De heer Van Loo spreekt namens de CDA-fracties in de Hoeksche Waard.

Spreker vindt het een goede volgorde dat de colleges een voorstel voorleggen dat eerst binnen het raadsledenoverleg wordt besproken om het vervolgens ter besluitvorming aan de raden voor te leggen.

Betreffende de doelstellingen van het gezamenlijke proces stelt spreker vast dat er een door alle vijf gemeenten gedragen gemeenschappelijk standpunt voor de toekomst zal moeten komen, waarbij met open vizier en niets uitsluitend met elkaar wordt gesproken. Daarbij zal wellicht soms een stap opzij gedaan moeten worden ten behoeve van het geheel.

Betreffende de inhoudelijke onderzoekthema's stelt spreker vast dat deze uit eerdere discussies zijn ontstaan maar de CDA-fractie mist de vraag of een groeimodel mogelijk is. Dit is wel in het verantwoordingsdocument genoemd. Spreker vraagt waarom de onderzoekselementen die genoemd zijn voor het onderzoek naar effecten van herindeling voor een deel niet ook genoemd worden voor het onderzoek naar effecten van versterkte samenwerking met doorzettingmacht.

Betreffende de pilots is het de CDA-fractie niet duidelijk of bedoeld wordt dat de pilot in de praktijk wordt gebracht of dat het alleen maar een uitwerking betreft van hoe het zou moeten of kunnen. Spreker vraagt zich af of van de gekozen onderwerpen vooral 'recreatie' voldoende uitdagend is en of 'ruimtelijke ordening' niet een veel steviger onderwerp zou zijn.

Spreker vraagt aandacht voor eventuele ongewenste effecten en hoe die opgelost zouden kunnen worden.

Spreker is van mening dat het een goede zaak zou zijn om ook de ervaringen elders mee te nemen en noemt als voorbeelden het model Drechtsteden en de deelgemeenten in Rotterdam.

Betreffende het belangenonderzoek is spreker van mening dat daarbij ook de opvattingen van burgers, ondernemers en het maatschappelijke middenveld meegenomen moeten worden.

Betreffende de overlegstructuur die nodig is om het eigenaarschap bij de gemeenteraden neer te leggen, is spreker van mening dat het goed zou zijn een raadsledenoverleg te organiseren. Spreker vraagt zich daarbij wel af wat de rol van de leden in een dergelijke klankbordgroep moet zijn en of de afgevaardigden daarin op persoonlijke titel zitten, namens de fractie of namens de raad. Ook vraagt spreker zich af of een klankbordgroep met tien raadsleden de juiste omvang is of dat het wellicht breder moet. Ten slotte of de voorgestelde deelname van 10 collegeleden in de stuurgroep niet onevenredig groot is.

De heer Oudeman spreekt namens de SGP-fractie Cromstrijen en deelt mee zich te realiseren dat het een compromisvoorstel is maar is blij dat er een voorstel ligt dat door vijf gemeenten gedragen kan worden. Spreker pleit voor zorgvuldigheid. Van belang is dat de juiste onderzoeken worden gedaan maar ook snelheid en planning zijn van belang.

Spreker vindt het een goede zaak dat de raden er aan de voorkant van het proces bij betrokken worden maar vindt het organiseren van het eigenaarschap bij de raden lastig. Spreker vraagt in welke hoedanigheid de raadsleden er in zitten (op persoonlijke titel of namens de fractie) en hoe deze raadsleden hun raad dienen te vertegenwoordigen bij het definiëren van zaken.

Het meest lastige moment is de uiteindelijke besluitvorming. De gemeenten zijn autonoom maar over de uiteindelijke besluitvorming zullen afspraken gemaakt moeten worden. Een eenvoudige oplossing zou misschien een hoofdelijke stemming onder alle raadsleden zijn. Spreker roept de andere aanwezigen op zich daarover uit te spreken.

De heer Pahladsingh deelt mee dat de D66-fractie Oud-Beijerland ook al eerder haar zorgen heeft uitgesproken over het moment van besluitvorming. Spreker is van mening

dat een 'plan B' gemaakt moet worden voor een situatie waarin de gemeenten het niet eens kunnen worden. De fractie kan zich vinden in het voorstel om te onderzoeken of een hoofdelijke stemming de oplossing zou kunnen zijn.

De fractie is benieuwd in hoeverre de twee onderzoeken de verwezenlijking van het ene of het andere model dichterbij zullen brengen, zodat de kans dat in een volgende raadsperiode op basis van een van beide modellen gewerkt kan worden ook reëel is.

Het is de fractie niet duidelijk welke investering een en ander met zich meebrengt; spreker vraagt daarover meer informatie.

De heer Stelpstra spreekt namens de PvdA Hoeksche Waard.

Spreker deelt mee dat de fractie positief staat ten opzichte van het voorstel. Van belang is dat de volgende stappen gezet kunnen worden. Nietsdoen is geen optie en de fractie is van mening dat het voorstel de enige begaanbare weg is om er met de vijf gemeenten uit te komen. Er is een sterke positie voor de gemeenteraden. Er zal een stuurgroep gevormd moeten worden, bestaande uit raadsleden, wellicht ondersteund door een externe adviseur zoals de heer Dirk Louter.

De fractie hecht eraan om de terugkoppeling van het onderzoek los te koppelen van het ROHW en alle raadsleden uit te nodigen voor een brede raadsledenconferentie.

Draagvlak is belangrijk. De inwoners en het maatschappelijk middenveld zijn van groot belang in dit proces. Zodra de voor- en nadelen duidelijk zijn dient op basis van feiten een kwalitatieve dialoog met de inwoners te worden aangegaan.

De fractie zou de volgende drie onderzoeksaspecten in het onderzoek mee willen nemen: effecten op kwaliteit van de ambtelijke organisatie, de democratische legitimatie en de financiële effecten voor de burger.

De fractie is tegen de pilot versterkte samenwerking omdat het niet passend is om in dit stadium, waarin twee vormen worden onderzocht, alvast met een van beide te beginnen.

Ook heeft de fractie vraagtekens bij de inrichting van een dergelijke pilot en ziet bezwaren betreffende een goede democratische borging. Om het goed te kunnen regelen, is een goede voorbereiding nodig wat, gezien de doorlooptijd van de onderzoeken, niet mogelijk is.

De fractie heeft als eindbeeld voor ogen dat bij elke oplevering van ieder onderzoek een raadsledenconferentie plaatsvindt en na uitvoering van alle onderzoeken een slotconferentie. Op basis daarvan kan de stuurgroep vervolgens een raadsvoorstel voorbereiden dat in alle raden kan worden behandeld, met de hoop op een eenduidige uitkomst.

De heer Steen is van mening dat nu al moet worden nagedacht over hoe het eind van het onderzoekstraject wordt vormgegeven. Spreker geeft in overweging om er een pilot van te maken. Ook zou overwogen kunnen worden om af te spreken dat de raden zich conformeren aan de meerderheid.

Inhoudelijk merkt spreker op niet veel te verwachten van het onderzoek naar drijfveren aangezien partijen de achterkant van hun tong niet zullen laten zien.

Betreffende het eigenaarschap van de raden merkt spreker op dat dit eigenlijk niet genoemd zou hoeven worden omdat de raden sowieso aan het stuur staan.

Spreker onderkent dat de vorm erg lastig is. De raadsconferenties in het verleden heeft spreker niet als heel krachtig ervaren. Deze vorm vindt hij wel geschikt voor informatieoverdracht maar niet om beleid te formeren. Spreker stelt voor het raadsledenoverleg eventueel te 'upgraden'.

De heer De Man proeft een grote mate van consensus onder de partijen met slechts wat nuanceringen. Spreker zou dat willen vasthouden. Spreker is van mening dat het procesvoorstel leidt tot een mogelijkheid om er met elkaar uit te komen.

Spreker pleit ervoor te stoppen met het toelichten van standpunten en in plaats daarvan met een open mind en met respect voor elkaar te gaan werken aan het onderzoek, vast te stellen wat onderzocht moet worden en wat met de uitkomst wordt gedaan.

Spreker vindt het belangrijk dat de raden meer aan zet komen en is van mening dat dat niet ophoudt bij klankborden. Met elkaar moet verkend worden welke rol de raden gaan spelen. Spreker geeft in overweging om een zekere onafhankelijkheid aan te brengen in de aansturing van het proces.

Spreker vraagt naar de reden voor de keuze van de pilotonderwerpen en of deze nog gewijzigd kunnen worden.

Spreker is van mening dat twee leden vanuit ieder college in de stuurgroep erg veel is en hij vraagt naar de rol van het SOHW in dit proces.

De heer Nieland vindt het een goede zaak dat er een voorstel ligt.

Spreker is van mening dat de raden al eigenaar zijn maar er moet gezocht worden naar een vorm om dat in te vullen. Er moet vanuit de inhoud van de onderzoeksresultaten gedacht worden en niet in standpunten. Met die informatie moet de dialoog worden aangegaan met burgers en het maatschappelijk middenveld.

Betreffende de pilot versterkte samenwerking merkt spreker op dat slechts de doorzettingsmacht op een aantal onderdelen wordt toegevoegd. Spreker ervaart het als een natuurlijke ontwikkeling. De regionale partijen geloven meer in samenwerking vanuit inhoud en dan is de structuur niet meer zo van belang.

Spreker stelt vast dat het grote dilemma in dit proces het vormgeven van de besluitvorming is en geeft in overweging om dat toe te voegen aan de onderzoeksonderwerpen.

De fractie vindt het tempo moordend omdat er tijd voor nodig is om te oefenen met elkaar. Spreker verwijst daarvoor naar de herindeling tot de nieuwe gemeente Binnenmaas in 2007, waarbij veel tijd nodig is geweest om de voordelen van samenwerking te realiseren.

Spreker pleit ervoor de oefening serieus te nemen, om het organische te laten ontwikkelen en niet een datum te noemen waarop besluitvorming moet plaatsvinden.

De werkconferenties ziet de fractie als mijlpalen om vast te stellen of partijen nog steeds dezelfde kant op gaan, of het gaat zoals is afgesproken en of er iets ontbreekt.

Betreffende het eigenaarschap van de raden zal een vorm gekozen moeten worden waarbij de raden het initiatief nemen en de colleges meer dienend en faciliterend zijn.

De heer Van Helden deelt mee dat de SGP-fractie Binnenmaas zich kan vinden in het onderzoekschema in bijlage 1 en het starten van de pilot parallel aan de onderzoeken.

De fractie verzoekt om ten behoeve van behandeling van het procesvoorstel in de raden er gelijk een financiële paragraaf in op te nemen waarin de kosten en het gezamenlijk delen van de kosten worden beschreven.

De fractie onderschrijft dat het eigenaarschap bij de raden moet liggen maar stelt vast dat daar een vorm voor gevonden moet worden.

De fractie stelt vast dat de stuurgroep stevig wordt ingezet door twee collegeleden per gemeente maar pleit ten behoeve van een groot draagvlak voor regelmatige bijeenkomsten voor alle raadsleden en het instellen van een klankbordgroep. De tijd moet nuttig gebruikt worden om vooral met elkaar in gesprek te gaan.

De heer Bouman deelt mee dat de GroenLinks-fractie Strijen zich realiseert dat het niet mogelijk is verder te komen als iedereen vasthoudt aan zijn/haar eigen standpunt.

De fractie ondersteunt het initiatief dan ook van harte.

Spreker onderschrijft dat het gekozen onderzoeksonderwerp 'recreatie' erg zwak is en kan zich ook meer vinden in 'ruimtelijke ordening'.

Spreker is van mening dat een pilot niet nodig is maar dat de beste manier is er blanco in te gaan en de uitkomsten af te wachten. Daarbij vraagt spreker hoe er mee omgegaan zal worden als de uitkomst van de pilot niet gedragen wordt door een (grote) meerderheid.

Spreker betwijfelt of twee collegeleden per gemeente recht doet aan de omvang van de grote gemeenten.

Spreker is van mening dat de financiële gevolgen in kaart gebracht moeten worden.

De heer Moerkerke constateert dat veel antwoorden op de vragen bij de raden zelf vandaan zullen moeten komen. Spreker is blij dat het voorstel zo goed wordt ontvangen en stelt vast dat het iets zegt over de balans in het voorstel. Spreker verzoekt om er daarom naar te streven niet te veel van het voorstel af te knabbelen teneinde de balans te behouden.

Spreker is tevens blij dat de raadsleden de handschoen oppakken.

Betreffende de keuze voor 'recreatie' en 'economie' onderkent spreker dat deze twee onderwerpen qua moeilijkheidsgraad enigszins uit elkaar liggen. Spreker is van mening dat niet alles wat wordt uitgevoerd op de moeilijkste manier hoeft te worden aangepakt maar deelt mee dat het mogelijk is een andere keuze te maken.

De reden voor het inrichten van de stuurgroep is gebaseerd op de uitgangspunten dat:

- a. het geen clubje burgemeesters moet worden dat iedere keer weer het proces gaat bepalen. Gezien de tijdsdruk is het streven er bovendien op gericht om het proces zoveel mogelijk door te laten gaan, ook tijdens vakanties;
- b. de raden zoveel mogelijk te faciliteren. De stuurgroep heeft een ander karakter dan voorheen; de plannen zullen zoveel mogelijk bij de raden vandaan moeten komen waarbij de stuurgroep faciliteert. Voorbeelden daarvan zijn al genoemd: het organiseren van een conferentie, onderzoeksresultaten naar voren halen, inzicht in financiën, eventueel offertes aanvragen. De belangrijkste opdracht aan de raden is: kom zelf met een opdrachtgeversgroep. Het gaat er in dit stadium om goede onderzoeksresultaten op tafel te krijgen. Over een jaar ligt de besluitvorming pas voor; tot die tijd maakt het niet zoveel uit hoe de opdrachtgeversgroep wordt samengesteld en is het dus ook geen probleem dat zowel namens de grotere als de kleinere gemeenten eenzelfde aantal afgevaardigden in de stuurgroep zitting zal nemen. Een en ander is echter aan de raden zelf.

Spreker is blij vanavond geen signalen te hebben vernomen dat het voorstel wordt ervaren als weer terug bij af zijn. Een en ander is duidelijk een stap voorwaarts. Binnen de pilot vindt niet alleen onderzoek plaats; er zit ook een stukje uitvoering in. Dat sluit aan bij de motie die is aangenomen toen drie gemeenten zich hebben uitgesproken voor herindeling. Daarin staat dat ervaring opgedaan moet worden met een versterkte samenwerking met bevoegdheden.

In antwoord op de heer Steen op wat voor termijn de pilot zou kunnen starten, deelt spreker mee dat daarvoor eerst duidelijk moet zijn hoe het eruit gaat zien. De vorm en inhoud zijn echter aan de raden.

Mevrouw Van Hulst-Sundermeijer merkt bij interruptie op dat het ook aan de onderwerpen ligt hoeveel tijd er nodig is om een pilot succesvol te laten zijn. Een jaar vindt spreker bijzonder weinig, gezien bepaalde besluitvormingsprocessen. Spreker pleit ervoor iets realistischer te zijn op dat punt.

De heer Moerkerke wijst erop dat het aan de raden is om de vorm, inhoud en het tijdpad van de pilot te bepalen. Wanneer aan de stuurgroep de opdracht zou worden gegeven om een grote pilot in een te korte tijd uit te voeren, dan zal de stuurgroep daar zeker op wijzen.

De heer Nieland is van mening dat het goed zou zijn als de stuurgroep de raden zou faciliteren betreffende de besluitvorming. Spreker is van mening dat de geijkte besluitvorming risicovol is.

De heer Moerkerke zegt de bereidheid toe om ervoor te zorgen dat de raden een goede opdrachtgever kunnen zijn.

De voorzitter deelt mee dat de burgemeesters de suggestie hebben gedaan om met een gezamenlijke raadsconferentie van start te gaan.

Op basis van ervaringen in het verleden is vastgesteld dat het opdrachtgeverschap van belang is en voorheen is blijven liggen. Nog meer dan in het verleden zullen de raden aan zet moeten zijn.

Tweede termijn

De heer Van Loo constateert een positieve houding ten opzichte van het voorstel. Spreker stelt vast dat, met uitzondering van de PvdA-fractie, positief over de pilot wordt gedacht. Spreker is van mening dat het een stevig onderwerp moet zijn, zodat de pilot ook iets voorstelt. Het instellen van een pilot versterkte samenwerking moet snel te regelen zijn en zou begin 2015 gestart kunnen worden. Spreker onderschrijft dat er een financiële paragraaf moet komen.

Betreffende de klankbordgroep moet de handschoen snel worden opgepakt om een voorstel te doen.

Spreker verwacht dat het voorstel door alle raden zal worden aangenomen en dat er daarom vrij snel mee aan de slag kan worden gegaan, waarvoor hij ook pleit.

Het verdere tijdschema zal afhangen van de start van de pilot.

De heer Polderdijk is verheugd over de reacties die zijn gegeven en stelt vast dat de gemeenteraden ermee aan de slag kunnen, dat de dialoog met de burgers aangegaan kan worden en vervolgens zal consensus tussen de gemeenten moeten worden bereikt.

Spreker stelt vast dat al meer is bereikt dan in een vorige cyclus, waarin bepaalde stappen zijn overgeslagen. Dat geeft gelegenheid om draagvlak te creëren, zowel bij de raden, het maatschappelijk middenveld als de inwoners.

Zaken als tijdschema's en hoe zaken worden aangevlogen, kunnen tijdens het proces worden bepaald.

De heer Steen stelt vast dat er weliswaar sprake is van eensgezindheid maar dat zegt in zijn optiek nog helemaal niets. Op het moment dat binnen de raden gesproken gaat worden over bijvoorbeeld de invulling van de pilot, zou over onderdelen door de verschillende raden anders gedacht kunnen worden. Spreker is daarom van mening dat zaken zowel aan de voor- als achterkant heel goed geregeld moeten worden en stelt voor de pilots 'economie' en 'recreatie' te schrappen en te vervangen door een pilot die daarmee aan de slag gaat. De pilot is dan eindig en er wordt echte gezamenlijkheid en verantwoordelijkheid mee gecreëerd.

Spreker is van mening dat een gremium gecreëerd moet worden waar in gezamenlijkheid besluiten genomen kunnen worden door mensen met verantwoordelijkheid vanuit de raad. In zijn optiek is dat niet een klankbordgroep of raadsconferentie.

De heer Oudeman is blij eensgezindheid te vernemen. Spreker pleit ervoor te voorkomen dat door de gemeenteraden weer allemaal nuances worden aangebracht en stelt voor om het voorstel zonder moties en amendementen over te nemen en de stuurgroep en de raden die daarin vertegenwoordigd zijn de vrijheid te geven om de voortgang te realiseren en de goede ideeën uit te werken zonder een en ander aan de voorkant te strak vast te leggen.

Spreker is er voorstander van dat de voorlopige stuurgroep de voorbereidende werkzaamheden gaat opstarten en alvast offertes gaat aanvragen; hoe eerder hoe beter.

Betreffende het aan zet zijn van de raden geeft spreker in overweging om de griffiers een voorstel te laten doen.

De heer Pahladsingh deelt mee dat de D66-fractie positief is over het te volgen traject en de daarin te nemen stappen, met een besluit in 2015 op basis van de onderzoeken.

Spreker stelt echter vast dat enerzijds de bereidheid om de onderzoeksfase in te gaan en anderzijds allerlei zaken die nog open zijn, risico met zich meebrengt. Spreker constateert dat er veel eigen invullingen zijn genoemd betreffende de pilot, de stuurgroep en de besluitvorming en is van mening dat een politieke lus moet worden voorkomen. Er moeten zo snel mogelijk afspraken gemaakt worden betreffende die zaken waarover frictie zou kunnen ontstaan. Spreker pleit ervoor om als eerste mijlpaal een besluit in alle raden te nemen betreffende de uiteindelijke besluitvorming. Spreker verwijst daarvoor naar de in de eerste termijn gedane suggestie.

Spreker verzoekt om de kosten in grote lijnen inzichtelijk te maken op het moment dat het raadsvoorstel voorligt.

De heer Stelpstra stelt voor om vanuit de raden een begeleidingscommissie aan te stellen. De omvang daarvan is van latere orde. Spreker spreekt een voorkeur uit voor een combinatie van burgemeesters en raadsleden.

Spreker is van mening dat de pilot ervoor zorgt dat het evenwicht weg is omdat het ene onderzoek al in praktische zin wordt uitgewerkt en het andere nog niet. Spreker

vraagt wat de toegevoegde waarde daarvan is, behalve het feit dat wordt voorgesorteerd op een van beide sporen zonder een degelijke onderbouwing. Wanneer de heer Van Loo bij interruptie attendeert op wat in het door de drie raden aangenomen amendement is opgenomen betreffende het ervaring opdoen met versterkte samenwerking, wijst spreker erop dat in het amendement ook herindeling is genoemd.

Spreker is van mening dat, als er al sprake van een pilot zou moeten zijn, het een pilot betreffende het onderhavige traject zou moeten zijn, aangezien dat afgebakend is en in het verleden is gebleken dat de gemeenten moeite hebben elkaar daarop te vinden.

Mevrouw Van Hulst-Sundermeijer merkt bij interruptie op dat twee pilots uitvoeren lastig is. Met een spoor wordt al in een bepaalde vorm gewerkt. Als dat verder wordt doorgezet, wil dat niet zeggen dat later geen omslag gemaakt zou kunnen worden en als de omslag niet gemaakt kan worden, is er toch iets gedaan om vooruitgang te boeken.

De heer Stelpstra ziet het niet als vooruitgang. Er zouden twee sporen onderzocht worden om te bepalen welke de beste is.

De heer Nieland is van mening dat het lijkt op een situatie waarin vijf vrienden 1.000 euro hebben gevonden en daarmee naar het casino gaan. Deze vijf vrienden hebben de zekerheid dat het balletje op zwart of rood zal terechtkomen. Die zekerheid hebben de vijf gemeenten echter niet.

Spreker wijst er nogmaals op dat niet gewacht moet worden tot de besluitvormende fase maar dat nu al met elkaar moet worden nagedacht hoe de besluitvorming moet worden geregeld. Spreker is van mening dat daarover tijdens een startconferentie consensus moet worden bereikt.

De heer Stelpstra wijst erop dat ervoor gekozen is twee modellen te onderzoeken, waarvan de voor- en nadelen kunnen worden afgewogen. Op die manier is er geen sprake van een gokje wagen. Spreker constateert dat de heer Nieland voorstelt om tijdens een raadsledenconferentie vast te stellen wat onderzocht moet worden.

De heer Nieland is van mening dat er momenteel nog geen voorstel voorligt en wijst erop dat, als de raden aan het stuur willen zitten, dit het begin is. In een startconferentie zal op basis van consensus vastgesteld moeten worden hoe de besluitvorming dient plaats te vinden.

De voorzitter wijst erop dat het raadsledenoverleg de mogelijkheid heeft om een informeel advies te geven richting de gemeenteraden over zaken die in bespreking zijn. Vanavond ligt dit voorstel voor en is de concrete vraag of een positief informeel advies gegeven kan worden.

De heer De Man stelt vast dat er een procesvoorstel voorligt om beide sporen te onderzoeken. In zijn optiek is er zorgvuldig te werk gegaan en wordt op basis van de ervaringen van vorig jaar bewust gekozen voor twee sporen. Er wordt dus geen gokje gewaagd.

Met betrekking tot de tijdens deze vergadering gemaakte opmerkingen stelt spreker vast dat daar snel uit te komen moet zijn. Er moet de komende tijd intensief met elkaar worden gesproken om zaken onderling te verduidelijken: wat gaat er gestart worden, wat wordt ervan verwacht, wat valt er onder de pilot, wat wordt verstaan onder doorzettingmacht. Ook de timing van de pilot moet goed afgewogen worden. Het moet een serieuze pilot zijn.

Spreker bespeurt de neiging tot verschillende interpretaties waardoor de consensus die er nu lijkt te zijn, er mogelijk aan het eind van het jaar niet is. Spreker pleit ervoor de tijd goed te benutten. De stuurgroep moet meer zijn dan een klankbordgroep. Spreker pleit ervoor die zo snel mogelijk te organiseren zodat het opdrachtgeverschap ingevuld kan worden.

Spreker refereert aan het coalitieakkoord van Binnenmaas waarin wordt gesteld dat het raadsledenoverleg in de meest extreme zin een wethouder weg zou kunnen sturen. Spreker vraagt zich af of dat bestuursrechtelijk mogelijk is en pleit voor realisme op dit punt. Spreker pleit ervoor niet in details te verzanden.

De heer Van Loo wijst erop dat het genoemde element uit het coalitieakkoord niet in het voorliggende voorstel zit. Spreker zou dat er ook niet in willen brengen.

De heer Moerkerke deelt mee dat in een later stadium ook nog over de pilot gesproken kan worden. Er is echter bewust gekozen voor het voorliggende voorstel betreffende versterkte samenwerking maar de raden zullen er daarover met elkaar uit moeten komen.

In dit stadium is het nog niet mogelijk om offertes aan te vragen omdat dan bekend moet zijn hoe de opdracht van de raad eruitziet. Wel kan een inschatting gedaan worden op basis wat elders in het land is gebeurd.

Het vaststellen van de opdracht zou besproken kunnen worden tijdens een raadsledenconferentie. Een dergelijke conferentie moet vooral gericht zijn op de rol van de raden en wat de raden nodig hebben van de stuurgroep.

Spreker stelt voor dat de stuurgroep zorgt voor een gezamenlijk raadsvoorstel gebaseerd op de voorliggende notitie, waarbij de raden de mogelijkheid hebben om aan de opdrachtgeversgroep een aantal aanbevelingen mee te geven.

De heer Nieland steunt het voorstel van de heer Moerkerke betreffende het voorleggen van een gezamenlijk raadsvoorstel.

De heer Van Loo onderschrijft dat de beste manier zou zijn een raadsvoorstel gebaseerd op de voorliggende notitie, waarbij de raden niet met amendementen komen maar met aandachtspunten voor de eerstvolgende raadsconferentie. Spreker zou nog wel met collega-raadsleden willen overleggen op welke manier een stuurgroep van raadsleden kan worden gevormd.

De heer Matze vraagt om zo snel mogelijk duidelijkheid te realiseren betreffende de invulling van het raadsledenplatform en steunt het voorstel om de regie daarvoor in handen van de griffiers te leggen.

De heer Bouman merkt op dat al vaker is gebleken dat het tijdens het raadsledenoverleg leek alsof iedereen het eens was terwijl het toch weer anders bleek op het moment dat men weer in de eigen gemeente was. Spreker pleit ervoor er deze keer niet zo mee om te gaan en verzoekt de fracties van de verschillende raden om niet allemaal zelf nog weer eigen 'toefjes op de taart te spuiten'.

De heer Pahladsingh pleit ervoor snel aan de slag te gaan en stelt voor het voorstel aan de raden voor te leggen en als raden te bespreken hoe in gezamenlijkheid aan een en ander invulling kan worden gegeven. Ook pleit spreker ervoor eventuele harde noten die gekraakt moeten worden zo snel mogelijk te adresseren.

De voorzitter constateert dat er een breed draagvlak is om een informeel positief advies aan de raden te geven betreffende het voorliggende document.

Ook constateert spreker draagvlak betreffende de suggestie om door de stuurgroep een concreet raadsvoorstel met zo mogelijk een financiële onderbouwing uit te laten werken dat aan de raden kan worden voorgelegd. Een en ander met de kanttekening dat het niet de bedoeling is per gemeenteraad er nog weer allerlei 'toefjes' op aan te brengen.

Betreffende een raadsledenconferentie proeft spreker breed draagvlak om, wanneer het opdrachtgeverschap bij de raden wordt neergelegd, het te koppelen aan een dergelijke conferentie.

Ten slotte proeft spreker een zekere mate van zelfbewustzijn onder de raadsleden dat er een concrete wil is om vorm en inhoud te geven aan het formeren van een groep bestaande uit een aantal raadsleden voor het monitoren en begeleiden van het proces. Spreker stelt vast dat het mooi zou zijn als de raden daar zelf uit zouden komen maar anders kan daarvoor een beroep worden gedaan op de burgemeesters.

6. Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering om 21.20 uur.

Conclusies raadsledenconferentie Procesvoorstel Onderzoek Bestuurlijke Toekomst gemeenten Hoeksche Waard gehouden op 10 november 2014

Aanwezig:

54 raadsleden en 36 belangstellenden (collegeleden, ambtenaren en overige belangstellenden)

Gespreksleider: de heer D. Louter

1. Opening

De heer A.J. Moerkerke, voorzitter van het gezamenlijk collegeoverleg Hoeksche Waard, opent om 19.30 uur de bijeenkomst in de aula van Scholengemeenschap Willem van Oranje in Oud-Beijerland.

Hij is verheugd over de grote opkomst vanavond. Dit sluit aan bij de goede bespreking van het procesvoorstel in het Raadsledenoverleg Hoeksche Waard op 29 september jl. Daar bleek een breed draagvlak te bestaan om er een informeel positief advies aan de raden over te geven. Tijdens deze bijeenkomst kwamen twee oproepen naar voren. Ten eerste werd aan de fracties verzocht niet terug te vallen in de 'oude' herindeling-samenwerkingsdiscussie, maar met open vizier de onderzoeken in te gaan. In de tweede plaats is aandacht gevraagd voor het goed onderbrengen van de uiteindelijke conclusies en besluiten naar aanleiding van de resultaten van de onderzoeken. Daarnaast bleek er behoefte om enkele onderwerpen uit het procesvoorstel nader als gemeenteraden met elkaar te verkennen. Daarvoor is deze conferentie voorbereid.

Vooraf wil hij graag het volgende met de aanwezigen delen. Gezien de nieuwe ontwikkelingen zullen de colleges naar Provinciale Staten terugkomen op de belofte een afspraak te maken met de Commissie Bestuur en Middelen om van gedachten te wisselen over de bestuurlijke toekomst. Eerder dit jaar werd hierom gevraagd, maar omdat toen nog weinig nieuws te melden was, is aangegeven hier in het najaar op terug te komen.

Verder hebben de vijf burgemeesters vanmiddag een gesprek gehad met de Commissaris van de Koning en de gedeputeerde Bestuurlijke zaken over de stand van zaken met betrekking tot het onderzoek naar de bestuurlijke toekomst van de gemeenten in de Hoeksche Waard. Daarbij gaven de vertegenwoordigers van GS aan dat het Wat en Hoe van de bestuurlijke toekomst aan de vijf gemeenten is, waarbij wat betreft GS geldt dat de Hoeksche Waard één en ondeelbaar is. GS hebben waardering voor het proces tot nu toe, maar verwachten wel dat de gemeenten eind 2015 een besluit over de bestuurlijke toekomst nemen. Hier ligt dus een gezamenlijke uitdaging!

Vervolgens geeft hij het woord aan de heer D. Louter die het gesprek vanavond zal leiden.

2. Verwachtingen en agenda van de avond

Uit een rondje langs de aanwezige raadsleden blijkt een breed gedragen gevoel dat het een goed, maar wel spannend proces is. De intentie en bereidheid is er om met z'n allen breed van gedachten te wisselen over hoe het proces zo ingericht kan worden dat op het eind tot daadwerkelijke besluitvorming gekomen kan worden.

Op verzoek van de vertegenwoordigers van de raad van Oud-Beijerland wordt aan de agenda van vanavond het besluitvormingstraject toegevoegd.

3. Invulling eigenaarschap van de raden

In de vooraf toegezonden vergadermotitie worden 3 modellen als denkrichting geschetst van de wijze waarop het eigenaarschap van de raden kan worden vormgegeven. De drie modellen worden in bespreking gegeven. Daarbij worden de volgende opmerkingen gemaakt:

Model 1 (model procesvoorstel gezamenlijk collegeoverleg)

- Te weinig raadsbetrokkenheid, valt dus af;

Model 2 (brede stuurgroep)

- Gelet op eerdere ervaringen met de ERS-klankbordgroep moet er zo groot mogelijk draagvlak bestaan, dus alle fracties in de stuurgroep vertegenwoordigd;
- Doordat alle fracties zijn vertegenwoordigd is de democratische legitimiteit het grootst;
- Groot draagvlak is essentieel, maar is een stuurgroep van kunnen 34 leden wel (efficiënt) werkbaar?
- Is het mogelijk om uit de stuurgroep een soort kerngroep te vormen of een taakverdeling binnen de stuurgroep af te spreken, zodat (op onderdelen) slagvaardiger kan worden gehandeld?
- De stuurgroep dient te worden ondersteund door een voldoende toegeruste projectgroep;
- De positie van de burgemeesters in het gehele proces dient nog nader te worden ingevuld.

Model 3 (robuuste stuurgroep)

- Omdat de stuurgroep zich met het proces bezighoudt, kan deze beperkt van omvang zijn;
- Kleinere stuurgroep lijkt efficiënt, maar gelet op het noodzakelijke draagvlak moeten toch wel alle fracties vertegenwoordigd zijn;
- De positie van de burgemeesters in het gehele proces dient nog nader te worden ingevuld.

Conclusies

Op basis van bovenstaande bespreking worden door de heer Louter de volgende conclusies getrokken, die door de aanwezigen worden onderschreven:

- Eigenaarschap en opdrachtgeverschap van het proces liggen bij de gemeenteraden;
- De aanwezige raadsleden hebben de voorkeur voor model 2. Dit betekent dat er een brede stuurgroep wordt ingesteld, waarin alle fracties van de Hoeksche Waardse raden (democratisch gelegitimeerd) zijn vertegenwoordigd. De stuurgroep geeft gezamenlijk sturing en richting aan het proces;
- Teneinde onafhankelijkheid in de sturing van het proces van onderzoek en afweging te borgen heeft de stuurgroep een onafhankelijk (externe) voorzitter;
- De stuurgroep kan besluiten om voor bepaalde (deel)processen uit zijn midden een of meerdere subgroepen in te stellen;
- De vijf burgemeesters zullen de stuurgroep nog adviseren over de positie van de burgemeesters in het proces;
- De stuurgroep zal in zijn eerste vergadering o.a. stilstaan bij taken en bevoegdheden, werkwijze en vergaderfrequentie;
- De stuurgroep wordt ondersteund door een adequaat toegeruste projectgroep.

4. Pilot om inzichten op te doen m.b.t. een regionaal bestuursmodel passend bij versterkte regionale samenwerking met doorzettingsmacht

In het procesvoorstel staat dat om een besluit te kunnen nemen over een toekomstige mogelijkheid van versterkte samenwerking met doorzettingsmacht een effectenonderzoek zal worden uitgevoerd. Onderdeel hiervan is een pilot (genoemd zijn de beleidsterreinen economie en recreatie) om daadwerkelijk inzichten op te doen met versterkte regionale samenwerking met doorzettingsmacht.

Welke beelden hebben de aanwezige raadsleden over het doel en resultaat van de pilot? En welk beeld leeft er over de in de pilot op te nemen beleidsvelden?

De volgende opmerkingen worden hierover gemaakt:

- Maak van dit OBT-proces een pilot: het proces is immers in tijd afgebakend en beperkt in omvang van de opdracht;
- In reactie op bovenstaande suggestie: absoluut tegen, want daarmee worden de raden buiten spel gezet; dat kan niet bij een zo belangrijk onderwerp als OBT;

- Een pilot is een onschuldig hulpmiddel om in de praktijk te toetsen of iets bevalt; de tijdspanne kunnen we zelf afspreken;
- Kern van de pilot is doorzettingsmacht: tempo van regionale besluitvorming ligt hoger dan blijven polderen over belangrijke onderwerpen;
- Bedoeling is om het onderwerp van pilot ook daadwerkelijk tot besluitvorming te laten komen (geen simulatie);
- Waarom is er wel een pilot voor samenwerking en geen voor herindeling?
- Pilot moet wel draagvlak hebben bij alle partijen;
- Het voorstel voor een pilot is niet concreet en heel vaag: er is nog niets geregeld over onderwerp, tijd en besluitvorming;
- Er kan pas tot een pilot worden besloten als er veel meer is uitgewerkt, maar die tijd hebben we dus niet;
- Tijdpad is cruciaal: een pilot werkt vertragend voor behandeling en afweging van de overige onderzoeksresultaten;
- Mede omdat vanavond niet alle fracties vertegenwoordigd zijn, wordt voorgesteld om het wel of niet uitvoeren van een pilot over te laten aan de te vormen stuurgroep, die hiertoe een voorstel door de projectgroep kan laten voorbereiden;
- Is er een alternatief voor de pilot denkbaar? Bijvoorbeeld door te onderzoeken welke ervaringen met doorzettingsmacht elders in den lande zijn opgedaan en deze uitkomsten bij de eindafwegingen voor de bestuurlijke toekomst te betrekken.
- Elkaars standpunten over wel of geen pilot kennende, hoe kunnen we het hier over eens worden?

Conclusies

Op basis van bovenstaande discussie, waarin enige tijd is geschorst, worden uiteindelijk door de heer Louter de volgende conclusies getrokken, die door de aanwezigen worden onderschreven:

- Om een besluit te kunnen nemen over een toekomstige mogelijkheid van versterkte samenwerking met doorzettingsmacht zal onderzocht worden welke (positieve en negatieve) ervaringen met versterkte regionale samenwerking met doorzettingsmacht elders in den lande zijn opgedaan. Bij het onderzoek wordt ook betrokken het mogelijke effect op de ambtelijke organisaties. De resultaten van dit onderzoek zullen worden meegenomen in de eindafwegingen voor een besluit ten aanzien van de bestuurlijke toekomst;
- De stuurgroep kan dit verder ter hand nemen.

5. Besluitvormingstraject: commitment aan eindresultaat

In het procesvoorstel is o.a. als doelstelling van het gezamenlijk proces geformuleerd dat dit moet leiden tot een door alle vijf gemeenten gedragen gemeenschappelijk standpunt over de bestuurlijke toekomst van de gemeenten in de Hoeksche Waard. De vraag die vanavond wordt voorgelegd is of het door de stuurgroep aan de raden aan te bieden eindadvies naar aanleiding van de onderzoeken (herindeling of verdere samenwerking) door alle raden moet worden gevolgd.

Conclusies

In de daarop volgende discussie hebben de aanwezige raadsleden hierover het volgende naar elkaar uitgesproken:

- De uiteindelijke besluitvorming over de bestuurlijke toekomst is aan de vijf gemeenteraden;
- De stuurgroep is opdrachtgever: dus mag ervan uit worden gegaan dat het onderzoek op een goede wijze antwoord geeft op de door de stuurgroep/raden zelf geformuleerde onderzoeksvragen;
- De stuurgroep toetst of de onderzoeksvragen afdoende zijn beantwoord; de stuurgroep doet dit op basis van ratio, waarbij politieke opvattingen buiten beschouwing worden gelaten (professionele oordeelsvorming);
- De stuurgroepleden hebben de inspanningsverplichting om het in de stuurgroep eens te worden over het advies inzake de bestuurlijke toekomst dat op basis van de onderzoeken aan de raden wordt voorgelegd (maar besluiten daar niet over);
- Als het de stuurgroep lukt om een eensluidend advies inzake de bestuurlijke toekomst aan de raden aan te bieden, zou het vreemd zijn als de raden hiervan afwijken. Als dat advies (op onderdelen) politiek onwelgevallig is, dan is dat maar zo.

6. Benodigd budget

In het begin 2014 aan de raden aangeboden verantwoordingsdocument ERS is aangegeven dat na definitieve provinciale subsidietoekenning bezien zou worden of het dan eventuele resterende ERS-budget aan de gemeenten kan worden teruggestort. Dit overgebleven budget bedraagt € 20.000,-. Voorgesteld wordt dit bedrag niet aan de gemeenten te laten uitkeren maar nu te bestemmen als startkapitaal voor het OBT-proces. Op het moment dat meer duidelijkheid bestaat over de nadere uitwerking zal aan de raden (aan de hand van concrete offerte-aanvragen) een uitgewerkt financieel voorstel worden voorgelegd.

Conclusies

De aanwezige raadsleden kunnen zich in dit voorstel vinden. Dit zal in het raadsvoorstel worden opgenomen.

7. Samenvatting en afsluiting

De heer Louter concludeert dat er vanavond door de aanwezigen op een goede en constructieve wijze van gedachten is gewisseld. Dit heeft geleid tot heldere conclusies die het proces een stap verder hebben gebracht. Hij complimenteert en dankt een ieder daarvoor!

De heer Moerkerke sluit zich bij deze woorden aan. De uitkomsten van deze conferentie zullen worden verwerkt in een aangepaste procesnotitie die met een nieuw raadsvoorstel aan de vijf raden zal worden voorgelegd. Het streven is dit in december in alle raden te behandelen.

Tot slot dankt hij de heer Louter voor de wijze waarop deze het gesprek vanavond heeft geleid.

Niets meer aan de orde zijnde, sluit de heer Moerkerke om 22.30 uur deze bespreking en nodigt iedereen uit om nog even informeel met elkaar na te praten.

Geachte fractievoorzitters,

Maandag 10 november jl. is tijdens de raadsconferentie over de Onderzoeken Bestuurlijke Toekomst gesproken over de vorming van een stuurgroep, bestaande uit de voorzitters van alle fracties in de Hoeksche Waard. Verder zijn opmerkingen gemaakt over een projectgroep, die voldoende daadkracht en uitvoeringsmogelijkheden moet hebben om opdrachten van de stuurgroep te kunnen uitvoeren. Ook de rol van de burgemeesters in het proces is kort besproken. Graag lichten wij toe hoe wij onze rol idealiter zien.

De burgemeester(s) als lid van de projectgroep kent de nodige haken en ogen. Er moet worden voorkomen dat bestuurder(s) direct sturen op de uitvoering. Een strikte scheiding van bestuurlijke tafel en ambtelijke uitvoering c.q. projectorganisatie is gewenst. De verbinding met de stuurgroep kan onzes inziens het beste via de onafhankelijke voorzitter of een sub-werkgroep uit de stuurgroep.

Wij stellen voor om de burgemeesters te laten participeren in de stuurgroep. Hun rol is om de fractievoorzitters te ondersteunen en te adviseren in hun rol als stuurgroep in het geven van richting en opdracht. De burgemeesters doen dit vanuit hun rol als voorzitter van de raad, verantwoordelijk voor het bestuur. Hiermee blijven de fractievoorzitters in positie, zij gaan er over, zij beslissen en geven sturing en de burgemeesters ondersteunen en adviseren hier in. Daarnaast hebben de burgemeesters dan – naast de feitelijke informatie - toegang tot de gevoelens die leven binnen de stuurgroep. Het is in dit soort belangrijke processen immers vaak de toon die de muziek bepaalt. Hiermee kan de controle op de voortgang worden vergroot zonder dat direct op de uitvoering gestuurd wordt. Daarnaast (en dit is ook van groot belang) wordt zo voor gezorgd dat er draagvlak in de colleges blijft bestaan over de door de stuurgroep gekozen richting.

Met vriendelijke groet,

de Hoeksche Waardse burgemeesters,

A.J. Borgdorff
J.J. Luteijn
A.J. Moerkerke
S. Stoop
K. Tigelaar